Inscì giva l bal fora per valades,
Per monz, tĕ l'áir, per coi e per forcèles;
Nia nĕ jovâ les mans del viadù alzades
Per pietè, nia les paroles morjèles
Con ùmeltè e gran tëma prononziades,
Sùrdes restava quëles strīs crùdèles;
Trés giva l bal inant, i giat' sonava,
Tratan quĕ l viadù dùt in soiùs fladava.

Qui mai podès del bal di la dorëza?
'Chi noš viadù saorí fa nel podèssa,
L viadù plù mort quĕ vi da la deblëza
E dal spavënt plù andato[1]) qu'an n'minèssa.
N bot in ùltim i sal dĕ gran granëza
D'avëi aldí, scèquĕ val canon stlop'tèssa;
Gran scoritè corí a spo sùa vista,
Dĕ les strīs perdù a 'chi sùa mënt la lista.

L dì do ten tablè sùra l fëgn da mùfa
S'al descedé dĕ mont desconesciùda,
No pro na bèla chaldīra dĕ jùfa
Tan bëgn al tëmp dĕ gi a mont conesciùda,
Qu'ëla fant'e fancèles gonót stùfa,
Mo corí col frëit soiùs mortal, qu'destùda
Con sofl lişir den pùr nascënt la vita
E fége la fin a dùt col jor dĕ saita.

La téra col linzó d'la mort corida,
Dùt stopé it'vèghel con bùrta nevéra;
Dùta la mont pé, oh spavënt, maledida;
D'i vënt' l bùr re scioran, şenan la véra
A declaré a la natùra spaorida,
Gonf, nëi, frëit e dlacia abracia la téra.
Na orazion a la oma dĕ Cristo fata
A del viadù la vita a mort sotrata.

---

[1]) malconcio.

Versioni libere.

1.

Oh[1]) bona vérgin, r'gína imacoláta,
Bèl ùrt d'amór qu'florësce col'ùmeliánza,
D'olá qu'na sórt dĕ spësa è stada fáta
Da sostegní la gënt, qu'a n pù'dĕ criánza;
Fontána d'dùt nóš bëgn e rù d'amòr,
Pietè comé qu'i'son corí d'pantán,
Mo criè a l'imágin d'tó bon fi — ch'onòr! —,
Con dùt'quĕ dige to sant inom pitan!

Oh vérgin, r'gína, inscíqu'roşára tòma
Sùl'érba vërda, avísa inscí, per di quël
Qu'è vëi, vè gnùt sorëdl in té scèque òma,
T'la étérnitè bëgn sòl, mo térzo impó èl ël;
Per ameçízia nósta sòl l'al fat,
Arpé mia mai nĕ n'èssen nia podú,
No, vérgin plëna d'l bëgn, sc'd'óš fi l bèl at,
Cëi san per quī qu'a fan, nĕ fòs sté odú.

Fontána, olá qu'sĕ láva e bèl sĕ nëta
Quiš tëmp qu'è plegns dĕ vanitè dùt páza,
Quĕ t'sciáldes t'l frëit e sfrëides t'l chalt, t'an crëta,
Armé d'la dignitè e sostégn d'sta[2]) ráza:
Levé nes as l tribùt d'la mórt qu'degùn
Podèssa zënza té squivè; bèl nët
As fat col fi t'la chaşa, olá qu'vignùn
Denant mesâ gni frat desòt só tët.

Oh bèl e sol confórt dĕ nósta roína,
Chastèl forní dĕ blòta e gran noblëza,
Tlesúra, qu'ť'as abú nù mëiš devína
Persòna in té per bát'la ria diaolëza:

---

[1]) Altfranz. Lieder, v. Ed. Mätzner, Berlin 1853, p. 66.
[2]) = questa.

Salvá per té, regína d'b'léza, sons
Da búrta e ria prešòn, olá qu'è trat'
Qui sérv'al viz e dùt'i gran mangiòns,
Qu'impè d'fa l bëgn per l mal è trés dùt mat'.

Oh mīl, implída e fáta d'róba dúcia
Da quáter érbes plù qu'vign'átra sánes,
Dal spirit sant, dal fi qu'dal cīl s'en múcia,
Da té, dal pér' — scritúra, l crëie cománes —
Bonté plù grána n'èl qu'la tùa salvan
La gënt, qu'n'a nia d'común con té e tó fi,
Ma dër qu'ël'áie dolòr d'sù mái; daidan
Tŏ vèghen quan qu'la mórt manácia l rī.

Tŏ l'abondánza, prions, consérves[1]), d'fënes[1])
E tëgn'da lonce sopérbia e búrta criánza;
Mo sc'on desgrázies, chára bëgn, tratënes[2])
Da desp'razion: meşúra e temperánza
Sī l gròp d'amòr tra nòs e Dī,
Qu'ël sòl dà lųm plù tléra d'l dí.

2.

Di[3]), quël bèl jòn qui mai vèl mo?
Sdlominan les stéles vèghes,
Qu'ël va in it'da quëles èghes,
Súa crestiana qui pól èster?

Tan na bèla qu'átres d'gúnes,
Mo la dóta n'è pa grána,
L'ërpešònga n'è qu'meşána:
N dër pice ùrt quĕ pórta roeşes.

---

[1]) = consérva-nes; defëne-nes.
[2]) = tratëgne-nes.
[3]) Die Volkslieder des Engadin, v. Alfons von Flugi, Strassburg 1873, p. 82.

„Bèla múta, prëië bèl, damĕ
Fóra d'ùrt na bèla roeşa.“
„Quëš nĕ pói, vël m'inrevèssa,
No, a fa quëš nĕ n'ai comándo.“

„Mia crestiána n'ós donca èster?“
„N pice granèl plù tóš sii fáta
E sòt sòt téra móla tráta
Qu'èster tùa crestiána, náldo!“

„Sīs granèl, sc'inscí t'agráda[1]),
Va ma e fa t'corí sòt téra:
Fa t'farái ma impó la véra,
M'fége ocèl e sù tĕ mángi.“

„Pùr'ocèl, m'avèsses gòla?
Mat ès troep, per quëš t'tramënti;
N bèl chamúrce a pósta d'vënti,
Scriche e salt'sùn quëles lástes.“

„Fòsses tù n chamúrce e gísses
Dlon scrichan e dlon saltan mò,
T'ciáfi sùn qui crëp l medèmo,
N iágher d'vënti snèl zënz'áter.“

„Quan qu'tù vëgnes n bráo bèl iágher
Per ciacé dai crëp na bèla,
Mësi gni na bagatèla:
Pícea roeşa a quī mĕ còmpra.“

„Bèla roeşa pënses d'èster?
Súl marchè sërás venúda,
Quësta cósa bëgn è s'gúda,
Quël sërái bëgn iù qu'tĕ còmpra.“

[1]) it. aggradare.

„Dònca ignó segúda sònşi?
Tù t'ès quël quĕ páia l'iádĕ,
N'ángiol sònşi e in cīl iù vádĕ,
N'ángiol sònşi, sònşi s'gúda?"

„Ángiol ès t'? segúda n'ès pa;
N'ángiol dër scèqu'tù devĕnti:
Tòi şëgn, l'ángiol báša l'ángiol."

3.

Bëgn[1]) sovĕnz e própi bèla sòla
Stai sentáda sòt n pëce, ambría quíri,
Lonce e lérc spó l'oedl chára, dlonc míri,
Chári e osérvi, per quëš nĕ m'di tròla!

Iù vègh'l rù quĕ brontòra e s'berdòra,
Ël s'intórge scèqu'na ria bísca gríša,
Iù vègh'l léc troep plù quīt qu'la gënt t'dlíša,
Sdlominan la it'sorĕdl tért e adòra.

Sù d'insòm d'la mont cër quëles rútes
Èl chamó sorĕdl quĕ dà bèl fóra,
Mo bèl plan jù s'en val in malóra,
Sëgn quĕ les váches òiĕ vèster mútes[2]).

Jù t'la val la champána şëgn sòna:
Bèl sòn sant, lonce pés bëgn, mo bon sònes;
Vé şëgn la gënt qu'desmëntia sùs ònes,
Qu'mĕna l'Ávĕ a María sánta e bòna.

Bèles cóses, zënza confrònt bèles,
Scĕ contĕnt inche t'les gódes e sĕntes,
Mo mi cur con quëš dùt nĕ contĕntes,
Qu'les ligrĕzes per mé plù nĕ n'èles.

[1]) Choix de poésies, par E. Burtin, Berlin 1870, p. 224.
[2]) part. perf. del verbo: múge (mungere).

Val e val, mont e mont dô mé lásci,
Fóra ed íte e sù e jù vai dagnòra,
Salt' per vígni stradòn a vígn' òra,
Vígni cùra, vígni ért şëgn tralásci.

Questes bèles valádes, quiš paláce,
Questes cháşes, per mé vèles mórtes;
Rùs, crëp, bósc' e òs, deşért', „Chi mĕ pórtes?"
Damanès; „Na persòna dal maráce."

Sorĕdl léva, sorĕdl va sòt, dùt'l sa;
Per mé èl dùt dùt ùn, sī adòra o sĕra,
Per mé sī blanc, cuce, ghél inscíqu' cëra,
Chi m' impórt'l? felíz nĕ sònşi impó n' pa.

Scĕ con ël iù podès fa la stráda,
Dlonc odèssi desért', no campágnes;
Nia, oh sorĕdl, n' òi dĕ quël qu' t' acompágnes;
Co mai, téra, di, co ès stada criáda?

Fórsci d' lá da quīs paiš n sorĕdl plù bèl
Vèghen sdlominan, téres plù bèles;
Lascé mi córp a les parentèles
Orèssi e gi olá qu' ël è dër morgèl.

N piòn ç' lést iló segú mësel èster;
Spó ciafèssi l' amòr, la speránza,
Quël bèl ídol, d' quël qu' vign' òm è zënza,
Degùn inòm n' al sùn queš mon t' rèster.

Perchí mai, gran bèl ídol, inquina
A té nĕ pói gni sùl char dĕ l' aoròra?
Con quëš mòn perchí rèsti dagnòra?
Tra la téra e mé ch' èl mai qu' confína?

Quan qu'd'altòn jù d'i lëgns la fòia tòma
Dal vënt leşír inşaolá[1]) portáda,
La òta orèssi èster na fòia tomáda
Ed èster portada olá qu'víva è la òma.

4.

„Dórmes[2]) chamó? Láva, descëdet'na òta;
Zënza menâs inche scĕ t'dormís la bòcha,
Tó dormí bëgn gonót è scèque orazion,
Mo quësta séra tĕ minèssen sánta,
Tù slèf nĕ s'mụ nët nia, tó flè nĕ sënten.
Plù quĕ zënza lásces jù l chè, perchí mò?
Chi mai t'ons fat quĕ plù nĕ n'ós nes fa áicia?
Vé, la lụm, l fùc, la fláma prëš s'destúda,
Dá snèl respósta o l fùc quĕ fúma sciáldi,
Nòs, la lụm geon dùt'a feuí la víta!
Mórt'n's ciafarás spó pro la lụm d'stodáda;
Chi dirás mai quan quĕ t'sërás d'scedáda?
Les lamentazions spó dĕ té n'aldions plù,
Tù nascënt'; sciáldi dī tigní nes mëses,
Scĕ resorís t'nes ós odëi tĕ tù brace.
Les mans dánes donca e t'les nóstes cháldes
Mët'les; na chántia dër, na bèla, chánta,
Val nes dirás d'quī qu'a chavál dlonc gíva
Per vadagnè dĕ bèles rīs vitóries,
A bèles sciòres fant'devotíssimi.
Dínes dô spó da quī qu'l malan áiĕ tëma,
Chi érémíta a odú Lúçifer tel'ária,
Chi bèl diamant sdlomína trés sùl front d'l ré
D'i spírti salvári; spó sc'l diáo t'só régno
Sĕ tëme e múcia plù da šálmi o lánces.
Odëi la bíbia sc'nó fánes con dù'es
Les sántes bèles, l cīl indoré coi sant',

---

[1]) = ego — non — sapio — ubi — illac.

[2]) Choix de poésies, p. E. Burtin, Berlin 1870, p. 276.

Nóš pice Giesú, la crígna e l bó, spó i magi;
Fa lige nes mẽses e insignè les lígnes
Dẽ quël Latin quẽ nóš Idī gian álda.
Oh láva, la lincérna bèl plan s'd'stúda;
Trés e trés plù grana l'ambría devẽnta,
Signái gnarál prëš a nes fa gran tẽma.
Láscia tó sòn, láscia per n pùc les sántes!
Per áter gran confòrt nes fóves, ṣëgn pa?
Mi Dī, tù brace è frëit'e davẽrt'tù oedli;
Dan pùc chamó nes rajonâs dẽ n'áter
Mòn, d'la fósa, del cīl, d'la vita cùrta,
Despó d'la mórt . . . Di mo, per mórt chi intẽnes?
Chi è pa la mórt? Di, dánes pù respósta!«
Dī i pici inscí bī sùš tra d'ëi r'jonáva;
L'álba gnī, láva trés dormíva bèl trés.
Dô mẽsa grána l'angonía sonáven;
Ùn quẽ pasâ odóva la pórta daérta,
Da it'da pórta sùn mẽṣa l liber, ụt l lèt,
Inche i mitons, injonedlá fói e priáva.

5.

Conẽsc's[1]) la téra, olá qu'limons florẽsce,
Olá qu'i aránci sòt la fóia asá crësce,
Olá qu'bèl brụm è l cīl, lapró n pice vënt,
Olá qu'l'alóro e l mírto chára a gënt?
Conẽsces quëla téra?

Iló! Dailó

Con té, mi bèl crestian, m'mesèsses tó.
Conẽsc's la cháṣa? mérmo tëgn'sù l tët,
La stùa sdlomína; dùt tiguí bèl nët,
Les státùes d'mérmo chára trés sù d'mé:
Mia pùra mùta, di, t'an fat val mé?
Conẽsces quëla chaṣa?

Iló! Dailó

Con té, mia guárdia, me mesèsses tó.

---

[1]) Mignon (Goethe).

Conésc's la mont? tel nío la sém'na pé,
Fadía sĕ fége 'chi l mùl iló a pesté;
L dragon t'na tána sta, con ël sùa çóa;
Crepons e rùs vëgn'jù quĕ dùt va in róa.
Conësces tù la mont?
Iló! Dailó
Con té, mi pérĕ, s'gù mĕ mëses tó.

6.

Qui[1]) tan tért sporòma contra n té vënt?
L fi col pérĕ èl, gi vai qu'ël è n spavënt;
L pér'so fi t'i brace bëgn dùr e strënt tëgn',
Dùr e strënt, per quëš i dal tan chalt şëgn.
— Ch'as pa, oh fi, perchí t'ascògnes l bèl mùs? —
Pér', nĕ vèghes l ré d'impró da quī rùs?
L ré d'i lëgns con còda, con coròna? —
N tac dĕ nío, mi fi, áter n'èl quĕ t'coiòna. —
„Bèl pice mùt, nĕ n'ós t'en gni comé? Vi,
Bèl da mat fageòns pa intrámi, n'ós gni?
Ciùf asá quĕ tòfa bon tĕ pói dé,
Mia òma l guant tĕ dà d'argënt e indoré". —
Pérĕ, oh pér', nĕ n'áldes, co qu'ël sòna?
L ré d'i lëgns dad èga plan rajòna? —
Pice, oh pice, sta quīt e scòlta bèl plan,
L vënt èl qu't'áldes t'questes brúsces soflan. —
„Oh bèl mùt, comé comé gni mëses,
Bëgn traté da mis mitans gni déses;
Mīs mitans da séra róda e bála,
Chánta intán qu't'indòrmes[2]), n'ós na tála?" —
Pérĕ, oh pérĕ, iló t'quël scùr bëgn vèghes
Şëgn les fīs del ré d'i lëgns dad èghes? —
Pice, oh pice, saorí les vèghi dùtes,
Gríšes péles, nia n'èl áter qu'rùtes. —

[1]) Erlkönig (Goethe).
[2]) Forma irregolare invece della regolare: indormedésces.

„Qu'i'tĕ pórtĕ amòr, tó córp mĕ sfórza,
Dònca a bones vi, sc'nĕ t'ós la fórza". —
Pérĕ, oh pérĕ, ël pëia e mĕ tòca, l bùr ré,
L ré d'i lëgns dad èga, fat m'al gran mé. —
L pér'sĕ tëme e spaventé val d'bóta
L pice sùl brace quĕ sùsta scèqu'da bóta,
Rùa con gran fadía, con pĕna dan pórt —
L pér'tignī t'i brace só bèl pùr'pice mórt.

7.

Mia[1]) mùta n'n'ê fedèla a mé,
Ligrĕzes n'ávi d'gùnes plù,
Salté saltâi pro n bèl gran rù,
Pasan l'odóvi dlongia l pré.

Iló bèl quīt e desperé
Senté m'en stévi ciúrn e mat,
Co gian mĕ fòssi t'èga trat!
Con dùt quëš mon m'parôl d'rodé.

Zaca digean aldívi șëgn —
Iù fóva olté e mostrâ l spinè —
Ùge tála n'èssi mai d'vinè:
„Nĕ gi pa sòt, ël fòs rī sëgn!"

Mi sanc porôl qu'orès bolí;
Na mùta, cục'na tan quĕ n pòm,
„Tarína", dig'la, „t'è mi inòm."
„Tarína, t'ès inscíqu'l'olí;

Da bùrta mórt șëgn m'as salvé,
La vita a ti debít iù son,
Mo pùc con quëš mĕ das d'rejòn,
Fortùna chára qu't'póies mĕ dé."

[1]) Rettung (Goethe).

Mi mai, mia m'ṣéria ad ëla aì dit,
Con oedli stlût'ël'a scolté —
Iû l'a bašáda ed ëla mé;
Copé no plû, mo sté bèl quīt.

La Roda.

1.

Fíra[1]), fíra, mûta, fíra,
Fa qu'la róda vad'morgèl,
Stòpa scása, tḗi destíra,
Sû con lana n bèl pangèl![2])
Oh bèl bal, tû t'[3]) vés val[4]),
Róda snèl, róda snèl!
Oh bèl bal, tû t'vés val,
Róda snèl, qu'l fi vëgn'bèl.

2.

Dër inscí tûa vita róda
Lígra in chaṣa, dlīša e champ;
Mo gonót aflíta e scióda
Dlon[5]) firan ca bèl só tëmp.
Oh bèl bal, tû t'vés val,
Róda snèl, róda snèl
Oh bèl bal, tû t'vés val,
Róda snèl, qu'l tëmp va snèl.

3.

Róda, róda, mûta, mḗna,
L tḗi s'intórce, e l fi crësce lonc,
L spôi[6]) vëgn'grós, l pangèl sta apĕna,
Dût sĕ mụ, ah, vita èl dlonc.

Il Filatoio.

1.

Fila, fila giovinetta,
Fa la ruota lieve andar,
Stoppa scarta e stame in fretta
Stira, e lana su ripon!
Val tant'or quel lavor,
Non ristar, non finir!
La ruota gira ancor,
Bel filo ha da venir.

2.

Tal tua vita ora soave
Scorre in casa, in chiesa, ai campi;
Spesso pure afflitta e grave
Giù filando il tempo vien.
Val tant'or quel lavor,
Non ristar un punto sol,
Gira tua ruota ognor,
Il tempo fugge a vol.

3.

Giovinetta, gira, mena,
Si fa torto e lungo il fil;
Grosso è il fuso e stam' c'è appena,
Tutto è moto e ha vita qui.

---

[1]) fira = fila. [2]) pangèl, da pannus, come l'ital. pannicello.
[3]) Raddoppiamento del soggetto.
[4]) „val« ha anche il significato di „molto«.
[5]) „dlonc« (de — longum) congiunto col participio rinforza il medesimo.
[6]) spôi (e non „spói«, cfr. Glos.) dal ahd. spuolo; cfr. Diez 106. I. 395.